

הצבי והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

גליון מס' 33 • שנה ב'

בס"ד • פרשת לך לך תשפ"ב

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

להבטחה מיוחדת שלא תבואהו.
~~~~~

ויעבר אברהם בארץ עד מקום שכם.

פירש"י להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם. צ"ב למה בחר להתפלל על דבר זה דייקא. ועוד צ"ב תפלה זו יוכל להתפלל גם במקום אחר ולא דוקא בשכם. וי"ל עפ"י מה שכתבנו דמסעיו של אברהם אבינו ע"ה היו לברר ניצוה"ק בארץ ישראל ולתקנם, והנה במקום שכם היה טמון ניצוץ דרבי חנניא בן תרדיון כמו"ש בשם האריז"ל שער הפסוקים פרשת וישלח עה"פ והארץ הנה רחבת ידים, שמעתי ממורי ז"ל כי ר"ת רחב"ת הוא ר' ח'נינא ב'ן ת'רדיון, ונלע"ד חיים, שהכוונה היא ע"ד מה שנתבאר אצלנו בענין לוט וכענין חטאו של אדה"ר כי כל הנשמות נתעשקו בסטרא אחרא ונתערבו טוב ברע, ואפשר כי נשמת ר' חנינא בן תרדיון היתה אז מעורבת בקליפות דשכם בן חמור החוי וכו', עכ"ל. ולפי"ז י"ל דכשעבר שם אברהם אבינו הרגיש בכך והתפלל על ניצוץ זה שכשיגיע זמן תיקונו יצאחו בניו את קלי' שכם ויבררוהו. וי"ל רמז תרדיון בגימ' שכ"ם ב"ן חמו"ר עה"כ וג' תיבות.

ויעבר אברהם בארץ עד מקום שכם.

פירש"י להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם. נמצא לפי זה שבני יעקב נלחמו בשכם בכח ברכתו של אברהם. וי"ל רמז אברהם עה"כ עולה בגימ' בני יעקב.

עד מקום שכם וגו'. פירש"י להתפלל

על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם. לכאורה הול"ל כשיצאו להלחם. י"ל שהענין נרמז משום דכתיב 'מקום' שכם ולא עיר שכם, וע"ד הכתוב ויפגע במקום לשון תפלה. וצ"ב

שמו הולך לפניו כמו"ש בגמ' (יבמות טז.) אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו, כל אלו נכללו בציווי לך לך.

ואעשך לגוי גדול וגו'. נרמזו כאן שלשה אבות. לגוי גדול הוא אברהם חסד נקרא גדולה. ואברכך אמרו חז"ל עה"פ יברכך ד' וישמרך (במדבר ו כד) 'ברכך בממון (במד"ר פ' נשא) וכן פירש"י שם שיתברכו נכסיה, רמז ליצחק דכתיב וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ד' (בראשית כו יב). ואגדלה שמך יעקב שמו נתגדל מיעקב לישראל.

ואעשך לגוי גדול. פרש"י לפי שהדרך גורמת לג' דברים וכו'. יש להקשות למה לא מנה דבר רביעי שאמרו בגמ' (גיטין ע.) הדרך מכחשת כוחו של אדם שנא' (תהלים קב כד) עינה בדרך כחי קיצר ימי, ואולי י"ל שזו הברכה הרביעית והיה ברכה היינו שיתברכו כוחותיו ושנותיו.

ואברכך ואגדלה שמך. אמרו חז"ל (תנחומא פ' לך) הוסיף לו אות על שמו ואברהם"ם עולה רמ"ח כנגד איבריו של אדם. י"ל ואברכך בגימ' אברהם"ם עה"כ, וזהו ואברכך ואגדלה שמך, פ"י שמך יהיה כמנין ואברכך, ובמ"ר איתא בדרך אחר אברככה גימ' רמ"ח.

ואברכה מברכך ומקללך אאור.

תמוה שנצרך לברכה כזו, הניחא ואברכה מברכך, אבל מקללך וכי למה זה יקללוהו לאברהם איש החסד. וי"ל כתוב בס' בן סירא פ"ג עוזב אביו כמקלל אלקים ועוכר אמו תבואהו קללה. הנה הי"ת ציוה את אברהם לעזוב את בית אביו הזקן ואמו, ע"כ חשש מקללת ההמון על מעשהו והיה זקוק

לך לך. פרש"י להנאתך ולטובתך. י"ל הכונה בדרך מוסר, כמו לך לך מהנאתך וטובתך, שילך ויסלק עצמו מכל דבר הנאת הגוף, וכמו שאמרו חז"ל סעודתך שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה (גיטין ע.), ויעשה אלה הדברים צרכי הגוף רק לכבוד שמים ולא להנאתו.

מארצך וממולדתך ומבית אביך

אל הארץ אשר אראך. לכאורה היה די שיאמר לו לך לך אל הארץ אשר אראך, ומאי נפ"מ מהיכן יוצא. וי"ל דהנה אצל כל אדם חביבה ארץ מולדתו וכו', ואפילו אם דר עתה בארץ אחרת מ"מ עיניו ולבו נשואים אל ארץ מולדתו, וכן נקרא שמו לעולם על ארץ מולדתו. וכאן ציוה הקב"ה לאברהם לעקור מלבו את ארץ מולדתו דהיינו שיקבע בלבו ונפשו את ארץ ישראל למולדתו, וז"ש לך מארצך וממולדתך ומבית אביך פ"י כל אלו יעתיק אל הארץ אשר אראך ושם יקבע מעתה בלבו שהיא ארצו ומולדתו ובית אביו.

לך לך מארצך וכו'. פירש"י ושם אעשך

לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם. והקשה עליו הרמב"ן דאין צורך בזה שכן משפט הלשון הגשם חלף הלך לו וכו"ב. ויש לבאר דכונת רש"י לפרש דהנה למה הוצרך להליכה זו בשביל ג' ברכות אלו, הניחא ברכת הבנים שפיר דכאן אין לו מזל לבנים ע"כ צריך ללכת לארץ ישראל ושם ישתנה מזלו ויזכה לבנים ושפיר קאמר לך לך, אבל ב' ברכות הנותרות מאי הליכה שייך בהו. וי"ל דדברים אלו נכללים בשם הליכה, ושם אעשך לגוי גדול נקרא הליכה כמו"ש (בראשית כו יג) וילך הלך וגדל עד כי גדל מאוד. וכן לגבי שמו מי שיש לו שם טוב

מה היה לו עתה להתפלל עליהם הלא נצחום בנקל מהרה בהיותם כואבים. ועוד למה לא התפלל על יתר מלחמות ישראל בשאר מקומות. וי"ל הכונה שהתפלל עליהם שיקנאו קנאת ד' ויצאו למלחמה ולא ישבו שאננים. וז"ש להתפלל על בני יעקב כשיבאו כדכתיב בני יעקב באו מן השדה, להלחם בשכם, שיצאו להלחם.

עַד מְקוֹם שָׁכֵם. פירש"י להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם. נרמז בתיבת בשכ"ם ר"ת ב'רוך ש'ם כ'בוד מ'לכות, והוא הפסוק שאמר יעקב לבניו כמו"ש בגמ' (פסחים נו.) ויקרא יעקב אל בניו ויאמר וכו' באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

וַיֵּט אֱהֱלָה בֵּית אֶל מִים וְהָעֵי מִקְדָּם וַיִּבֶן שֵׁם מִזְבֵּחַ לַד' וַיִּקְרָא בִשְׁם ד'. למה הקדים להקים אהלה ורק אח"כ קרא בשם ד'. וי"ל הנה ויט אהלה פירש"י בשם מ"ר אהלה כתיב בתחלה נטה את אהל אשתו ואח"כ את שלו. ואמרו בגמ' (סנהדרין עו:) האוהב את שכיניו והמקרב את קרוביו והנושא את בת אחותו והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה. ובת אחיו כדן בת אחותו כמו שכתבו תוס' (יבמות סב:) ד"ה הנושא בשם רשב"ם, לכן הקדים בכבוד אשתו בת אחיו ואח"כ קרא בשם ה'.

הִנֵּה נָא יִדְעָתִי וכו' אֲמַרִי נָא אֲחוֹתִי אֵת. צ"ב למה ליה להתוה"ק לספר שאמר לה כי אשה יפת מראה את דלא אורח הצדיקים לדבר כן, הול"ל והיה כי יראו אותך המצרים וכו' אמרי נא אחותי את וכו'. וי"ל עפ"י המעשה מדו"ז הרה"ק מהרמ"ם מדעעש זיע"א בבחורות נזדמן לו בדרך אונס לראות פני בת ישראל צנועה שהיתה מוכרת בשוק, וגמר בדעתו לישא אותה לאשה שאל"כ לא היה מזדקק לפניו ראה זו שהיה נזהר בזה כ"כ מעודו, ומדאמרו חז"ל אסור לו לקדש את האשה עד שיראנה, משמע שלכן הראוה לפניו מן השמים כדי שישאנה וכן היה. ועד"ז וי"ל כאן דאברהם אבינו היה שמור בזה דאפילו בדידיה לא אסתכל כדאמרו חז"ל, ומזה שנזדמן לו באונס לראותה הבין שלא על חנם אירע לו הדבר אלא כדי להנצל מידי המצרים, וז"ש הנה נא ידעתי כי וכו' פ' הן עתה נודע לי הדבר כי יפת מראה את ועל כרחך לא בכדי הודיעוני זאת, על כן אמרי נא אחותי את וכו'.

הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אֵשֶׁה יִפֶּת מְרָאָה אֵת. וי"ל כונתו שידע זאת מכבר מעת שנשא אותה לאשה כדכתיב (לעיל יא כט) ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה, פירש"י שם (מגמ' מגילה ד.) יסכה זו שרה ונקראת יסכה משום שהכל סוכין ביפיה, ומאחר שהכל סוכין ביפיה והיה הדבר מפורסם ידע גם אברהם, אע"פ שהוא בעצמו לא הכיר בה כדברי חז"ל.

אֲמַרִי נָא אֲחוֹתִי אֵת וְגו'. מקשים העולם איך ציוה אברהם אבינו ע"ה את שרה שתוציא דבר שקר מפיה. וי"ל בדרך צחות דהנה עה"פ אל תאכלו ממנו נא (שמות יב ט) אמרו בגמ' (פסחים מא.) צלי ואינו צלי, כלומר שהוא חצי דבר.

וז"ש אמרי נא, פ"י שתאמר רק בחציו דמשתמע לתרין אנפין שמתוך דבריה יובן שהיא אחותו אבל לא אמירת שקר לגמרי וזה הותר בשעת הסכנה.

וְאוֹתָךְ יַחֲיוּ. צ"ב מהו יחיו והלא היא חיה ועומדת ואין צורך להחיותה. ונראה פירושו כמו"ש רש"י ז"ל ב'פ' שמות (א יז) עה"פ ותחיין את הילדים, מספקות להם מים ומזון, והכי נמי כיון שיהרגו אותו יצטרכו הם לספק לה מזונותיה, וזהו ואותך יחיו.

הִנֵּה אֲשַׁתְּךָ קַח וְלֶךְ. וי"ל דהנה המפרשים הקשו היאך העלים אברהם אבינו כי היא אשתו. וי"ל שעשו גירושין על תנאי, ועתה שנודע הדבר אמר לו פרעה קח ולך, הכונה קח לשון קידושין פ' צריך אתה לעשות בה ליקוחין חדשים.

וַיֵּלֶךְ לְמַסְעֵיו. פירש"י ד"א בחזרתו פרע הקפותיו. וי"ל פרע לשון גילוי, דהנה אברהם אבינו היה הולך נע ונד מארץ לארץ עפ"י ציווי ד', והיה הדבר תמוה ומכוסה בעיני הבריות למה ציווה ד' להטלטל ולהקיף את כל הארץ, אך בחזירתו מהקפתו והוא גדול בעיני המלכות והבריות וכבד בכסף ובזהב נתגלה סיבת הדבר למפרע, וז"ש בחזרתו פרע הקפותיו היינו מסעותיו.

אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה וְכו' כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. פ"י אל תהי מריבה בענין זה אם אנחנו נחשבים אחים או לא. דהנה רועי לוט טענו שלוט נחשב לאחיו של אברהם כי עומד במקום אביו הרן ומאחר שאין לו בנים הוא יורשו, ואילו רועי אברהם טענו שעדיין אין לו דין יורש דשמא יוליד עוד שהקב"ה הבטיחו לזרעך אתן זרעו ממשי, נמצא שהיו מריבים אם נקראים אחים או לא, וז"ש אל נא תהי מריבה וכו' בענין כי אנשים אחים אנחנו, אח"כ מצאתי כעין זה באוה"ח הק'.

אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה וְכו' כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. פירש"י דומים בקלסתר פנים. צ"ב מאי נתינת טעם היא זו. וי"ל דהנה בתרגום כתב לא כען תהא מצותא וכו', ופירושו לא עתה תהא מריבה. ולכאורה לא כתיב כן בכתוב. ויש לבאר שאמר לו הנה עתה עדיין הננו דומים זה לזה ע"כ לא נאה שתהיה מריבה בינינו כי נראה לכל שאנחנו אחים, ואברהם אבינו ידע שאחר שיפרד לוט מעמו יהיה ניכר במעשיו ובמראהו כי אין תוכו כברו, ואז אפילו יהיה פירוד ביניהם לא תהיה האשמה באברהם אלא בלוט כי הכל יראו ההבדל בין הצדיק לזולתו, ע"כ בקש ממנו לא עתה עת מריבה כי עדיין דומים אנחנו כאחים.

כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. פרש"י דומים בקלסתר פנים. צ"ב מה נתינת טעם היא זו וכי בשביל שהם דומים בקלסתר פנים מוכרח שתהיה אחוה ביניהם. וי"ל הכונה באשר אין אנחנו דומים זה לזה אלא בקלסתר פנים אבל במדות והנהגות אין דומים כלל, וע"כ עלול להיות מריבה בינינו ע"כ הפרד נא מעלי.

עוד י"ל מאחר שדומים אנחנו בקלסתר פנים, הנה יחשדו בי שגם אני לא מקפיד על גזל,

כיון שתואר אנשים דומים זה לזה לפעמים גם תכונותיהם דומות.

הִפְרֵד נָא מַעֲלִי. הנה מבואר בליקו"ת לרבינו האריז"ל כי כל דבר שבקליפה כשתפרד מן הקדושה מושך עמו ניצוצי קדושה, וכשנפרד לוט מאברהם אז הוציא ב' טיפין וניצוצין מן הקדושה א' נגד מלכות והיא רות, ב' מן הבינה והיא נעמה וכו' עיי"ש. נמצא דהוצרך לוט להפרד מאברהם כדי להוציא ב' נשמות אלו. ואמרו חז"ל (ב"ק לה:) אמר לו הקדוש ברוך הוא לא כשעלתה על דעתך עלתה על דעתי שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן רות המואביה ונעמה העמונית, והובא ברש"י פ' מטות עיי"ש. וזה נרמז בדברי אברהם שאמר הפר"ד נא מעלי, פ"י כדי שיצאו ממך שתי פרידות כנ"ל. ויש להוסיף לזה עוד רמז, שתי פרידות גימ' רות מואביה נעמה עמונית.

אִם הַשְׂמָאֵל וְאִימָנָה. פירש"י ואעמוד לך למגן ולעזר וסוף דבר הוצרך לו. וצ"ב לכאורה דמאי נפק"מ שבסוף הוצרך לו. וי"ל הכונה דכיון דנפיק מפומי דאברהם שיהיה לו למגן ולעזר, ודיבור של הצדיק עושה רושם לכן נגרם המלחמה עליו כדי שיתקיימו דבריו ויוצרך לעזרתו, וכמו"ש להלן וישמע אברהם כי נשבה אחיו, וז"ש וסוף דבר הוצרך לו פ"י בגלל דבריו אם השמאל ואימנה לכן סוף דבר הוצרך לו.

וַיֵּשֶׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וכו' כִּי כָלָה מִשְׁקָה וְגו' בִּאֲכָה צַעַר. וי"ל שהי"ת הגביה את עיניו לעתיד, ועיניו ראו שמקומו בסדום מקום משקה, כי עתיד לצאת ממנו נשמת משיח ע"י משקה כמו"ש שם (יט לב) לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע. ולפיכך נסתבב שילך לסדום, ואח"כ באכ"ה צער רמז לביאת המשיח, צער בגימ' משיח חסר א' כי עדיין לא נתגלה.

וְאֲנָשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים. פירש"י ואעפ"כ לא נמנע לוט מלשכון עמהם, ורבותינו למדו מכאן שם רשעים ירקב. ופירושו מדהסמין כאן שהיו רעים וחסאים דלא שייך הנה, למדו דשם רשעים ירקב ומדהזכיר שם סדם סיפר בגנותם. צ"ב הלא הסמין זה בכונה להודיע חטאו של לוט דאעפ"י שהיו וכו' לא נמנע מלשבת עמהם. וי"ל דהלימוד הוא מדקרא להם אנשי סדם ולא הזכיר שום שם ראשיהם או מלכם וכו"ב, משמע דלא חפץ לקראם בשם, ומזה למדנו דשם רשעים ירקב.

עֵין מִשְׁפָּט הִיא קִדְשׁ. פירש"י ע"ש העתיד שעתידין משה ואהרן להשפט שם על עסקי אותו העין והם מי מריבה. וי"ל שנרמז הענין במ"ש עי"ן משפט היא קד"ש ושם כתיב (במדבר כ יב) יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל וגו', והיינו משפט על שלא קדשו שמו לעיניהם.

וְאֲחִי עֲנֵר וְהֵם בְּעֵלֵי בְרִית אֲבָרָם. וי"ל רמז הנה אמרו במשנה (אבות פ"ה י"ט) כל שיש בו ג' מדות הללו מתלמידיו של אברהם אבינו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, וההיפך בתלמידיו של

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. אפשר לרמז, מארצך כלומר מדרך היצר המסיתך לפרוק עול מלכות שמים וללכת אחרי הארציות והתאות לעשותך מלך פורץ גדר, ממולדתך פירוש המסיתך לעשות מעשי ילדות כנער שוטה וכסיל, ומבית אביך הם דברי היצר שאומר לך עדיין נער אתה וסמוך על שלחן אביך שמח בחור בילדותך ולעת זקנה תשוב לעבוד את ד', הזהירה התורה לך לך מדרך זו לא תשמע אליו ואז תזכה לברכת ד' כמו"ש ואברכך וכו'. (אשיב אברהם)

ואעשך לגוי גדול. הנה גוים רבים יצאו ממנו אדום וישמעאל ובני קטורה, וה"ל להבטיחו שיצאו ממנו גוים רבים, אבל הוא עפ"י משאמוז"ל [ברכות ו.] בפסוק את י"י האמרת היום וכו' וי"י האמירך היום להיות לו לעם סגולה וכו' אמר הקב"ה אתם עשיתם לי חטיבה אחת בעולם שנא' שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנא' ומי כעמך ישראל גוי אחד, כאשר דברתי בזה זה כמה פעמים. וידוע הדבר לאנשי בריתינו. והנה יתפרש לפי"ז ואעשך לגוי גדול, אותו הגוי גדול, גדול במהות, אשר אין שום דבר נחשב בחשבון אצלו כי בטל כל הגוים לגודל חשיבותו ואינו נחשב בחשבון, אותו הגוי הגדול יצא ממך. (ליקוטי מהרצ"א)

ויסע אברהם הלוח' ונסוע הנגבה. ר"ת אלקי השמים ואלקי הארץ, שכל נסיעותיו של אברהם אבינו ה' הלוודיע שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה בעולם (כמש"כ רש"י להלן בפר' חיי שרה כד ז)

ויסע אברהם הלוח' ונסוע הנגבה. הלוח ד' במסורה הכא, ואידך, הלוח וחסר, הלוח ושוב, הלוח וגדל עד כי גדל מאד. ו"ל עפ"י"מ שכ' בס' דברי אמת מהרה"ק מלובלין זי"ע פר' וישלח דכשהקב"ה משפיע להצדיק איזה השפעה טובה בנסיו אזי הוא מתיירא מאד ע"ד (בראשית לב יא) קטנתי מכל החסדים ואז הוא מתגבר ביותר בעבודת הבו"ה עיי"ש, וזה נרמז בהמסורה, וילך הלוח וגדל עד כי גדל מאד, בעשירות (ראה רש"י) אז, הלוח וחסר, היינו שמתירא הצדיק שמא נחסרו ממעשיו הטובים ע"ד קטנתי וכו', וע"כ הלוח ושוב, הוא שב בתשובה שלימה ומתאמץ יותר בעבודתו ית"ש, ועי"ז הלוח ונסוע הנגבה, שהוא נוסע ובא למדרגת החכמה בסוד הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה:), והבן. (אור מלא)

ויעבור אברהם בארץ עד מקום שכם וגו' והכנעני אז בארץ. הדקדוקים ידועים כי רבו המה. והנלפענ"ד עפ"י"ד הישועות יעקב בביאור המדרש ריש פרשתן לך לך הה"ד מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה, מה יונה בשעה שהיא פורחת קופצת באחת מאגפיה ופורחת בא' מאגפיה וכו', כי אברהם היה מתאוה לשכון בארץ הקדושה אשר שם מקום החכמה והשראת השכינה, ולעומת זה היה שם מקום קיבוץ הכנענים כמו שפירש"י כי ארץ מצרים ומקום הכנענים גרוע מכל אוה"ע ומהראוי שלא יקבע אדם דירתו במקום שכנים הרעים כאלו וכו', ע"כ היה רק משוטט ממקום למקום שלא יהיה לו התחברות עם אלה האנשים הרשעים רק דוגמת היונה שבאחת מאגפיה נחה ובא' פורחת.

והנה הקב"ה אמר לאאע"ה לך לך וגו' שירחיק את עצמו מכל דבר המבלבל אותו מעבודת השי"ת ומחברות אנשים רעים שיש להם דעות רעות ונפסדות בהנהגה רעה, ע"כ כאשר יבואו ארצה כנען ויעבור אברהם בארץ לא היה נח ולא התיישב עצמו שם כי אם העביר את עצמו ממקום למקום, ומפרש הכתוב טעם הדבר כי והכנעני אז בארץ לזאת עלה לו פחד ומגור לנוח בתוכם כי ירא מהם שלא יבלבלו אותו מעבודת השי"ת. (שאריית יעקב)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וגו'. פירש"י ז"ל יתנו לי מתנות, והדבר תמוה, ושמעתי ממו"ח ז"ל [הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א] שאמר ע"פ הגמרא (ברכות ה.) ג' מתנות טובות נתנו לישראל וחד מנייהו ארץ ישראל, הרי אנו רואים שא"י נקראת מתנה, והנה זכו לזה בני ישראל בשביל שהיו מצויינים במצרים, ומאין להם הכח הזה הוא מכח שרה אמנו שלוקחה לבית פרעה והיתה הכנה לכלל ישראל בניה, והוא שאמר אברהם אבינו ע"ה יתנו לי מתנות בשביל שתאמר אחותי את ולא יטמאוך עיי"ז יהיה כח בבני ישראל להיות מצויינים שם כנזר ודברי פי חכם חן. (בני שלשים)

בלעם הרשע. הנה עי'נ' נ'פש ר'רוח ר"ת ענ"ר, וז"ש והם בעלי ברית אברם פירוש כל שנוהגים שלושה דברים הללו כאברהם המה הם בעלי ברית אברם שנכנסו בבריתו ולא להיפך.

בעלי ברית אברם. פירש"י ד"א שהשיאו לו עצה על המילה כמו שמפורש במקו"א. והקשו המפרשים דהא ענר ואשכול יעצוהו שלא ימול רק ממרא השיא לו עצה לקיים מצות ד' כמבואר ברש"י ריש פ' וירא. ואולי י"ל הפי' בעלי ברית אברם, היינו שהם היו בעלי הדבר בענין בריתו של אברם שנצטוו לקיים ברית מילה, ולכן נקראו 'בעלי ברית' אברם, ובאמת כאו"א השיאו לפי דעתו, וז"ש שהשיאו לו עצה פי' זה בכה וזה בכה.

אם מחוט ועד שרוך נעל. צ"ב מהו מחוט ועד שרוך נעל הרי דמאי להדדי. גם מ"ש בתרגום ארימית ידי בצלו, הקשו המפרשים מה ענין תפלה להכא. וי"ל עפ"י הידוע דמלבושים שאינם מממון כשר מעכבים את קבלת התפלה. וז"ש אברהם כי נזהר בזה שלא יהיה אפי' חוט בבגדו ושרוך בנעלו שאינו בתכלית הכשרות כיון שמונע את התפלה, וק"ו שלא יקח ממנו רכוש גדול שאינו בדין לפי דעתו, וז"ש הרימותי ידי לאל עליון, נותן טעם כי ארימות ידי בצלותא.

ובן משק ביתי יורש אותי. צ"ב וכי זה היה צער על שאליעזר עבדו הנאמן יורש אותו, הלא עיקר הצער הוא שלא זכה לבן, ומה ענין ירושה גשמית לכאן. ועוד למה הוצרך להוסיף ולתארו שהוא בן משק ביתו ולא אמר בבירור ואליעזר יורש אותי.

וי"ל הכונה שנתן דעתו על שלא יהיה לו יורש ברוחניות שימשיך דרכו דרך ד' לפרסם אלקותו ית' בעולם, והנה לאחר מותו יירש אליעזר את כל רכושו הרב ויסברו העם שכל עבודתו של אברהם היתה לאסוף משק מקנה ורכוש, ולא יזכר עוד שעיקר ענינו היה עבודת האלקים, וזהו שהתאונן ובן משק ביתי יורש אותי.

והאמין בד' ויחשבה לו צדקה. י"ל אמונה בהי"ת דומה לצדקה, אעפ"י שכונתו של אדם המאמין היא גם לטובתו, גם זו אמונה שלימה, כמו בצדקה (פסחים ח.) האומר סלע זה לצדקה על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור. וז"ש ויחשבה לו צדקה, פי' האמונה נחשבת כמו צדקה.

ידוע תדע כי גר יהיה זרעך. הקשה באוה"ח מהו כפל הלשון ידוע תדע. וי"ל הנה ידוע שכל גלות מצרים היתה תיקון לחטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת, לכן אמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים 'ידוע תדע' כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, כפל ענין הידיעה לרמז לו שזה נגרם בעון עץ הדעת (נתעוררתי לזה ע"י הרה"ח ר' מנחם ב"ר ישראל ורבר נ"י גבאי דקהילתינו).

וישמע אברם לקול שרי. פירש"י לרוח הקודש שבה. הוכחתו מדכתיב לקול שרי דהול"ל לשרה או לדבר שרה, אך קול הוא בחינת רוח הקודש כמבואר בס' יצירה פ"א קול ורוח ודבור וזהו רוח הקודש. וז"ש רש"י מכיון דכתיב לקול משמע לרוח הקודש שבה, והיא מדרגה קטנה מנבואה. אבל להלן בפ' וירא (כא יב) כתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה, שם דרשו רז"ל במדרש (שמו"ר פ"א א') למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות, כי שם כתיב אשר תאמר הוא לשון נבואה מלשון נבי שפתים, אבל כאן שהיה שמה שרי ולא שרה עדיין לא היתה נביאה רק רוח הקודש נגלה בקולה.

ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו. פירש"י בהפעלו כמו בהבראם. י"ל רמז דפעולת מצות המילה פעל באברהם כמי שנברא מחדש, וזהו בהפעלו כמו בהבראם.

בעניני חודש חשוון

[מספר בני ישיבך מאמרי חודש חשוון מאמר א אות ד]

החדש הזה נקרא במקרא ירח בול (מ"א ו לח), נ"ל על פי הדברים הנ"ל [אות ב] דנראה מדברי רז"ל חינוך בית המקווה בית השלישי יהיה בחדש הזה מרחשון, והנה ידוע מה שאמרו רז"ל (פסחים פח.) בית הראשון נגד אברהם שקראו הר ולא נתקיים, בית השני נגד יצחק שקראו שדה ולא נתקיים, בית השלישי יהיה במהרה בימינו נגד יעקב שקראו בית ויהיה קיומו לעד (כענין הנאמר בית יעקב לכו ונלכה באור י"י (ישעיה ב ה)) דכתיב תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ) קושטא קאי (שבת קד.), ניתן אמת ליעקב שהוא בבחינת תפארת קו האמצעי כולל קו הימין חסד לאברהם וקו השמאל פחד יצחק, על כן נקרא אמ"ת אתון שבימין ושמאל ואמצע באל"ף ביי"ת, הנה לפי"ז תבין כיון שבחדש הזה אנו מקוים שיהיה בו חינוך הבית השלישי אמת ליעקב כללות כל הקוין ראש סוף אמצע, על כן נקרא החדש הזה בול"ל, ראש (התורה ב') אמצע (התורה ו' דחזון) סוף (התורה ל').

ובזה תבין ג"כ סדר חינוך של הבתים בג' חדשים של בניה של רחל (עקרת הבית), הלא הסדר הוא חינוך בית ראשון שהוא נגד אברהם ימין היה בחדש תשרי המיוחס לאפרים, ראש הדגל שהוא ימין. וחינוך בית שני שהוא נגד יצחק קו שמאל היה בחדש כסלו המיוחס לבנימין סוף הדגל, ובנין העתיד שהוא נגד יעקב קו האמצעי (הכולל כולם) הנה יהיה במהרה בימינו בחדש האמצעי מרחשון המיוחס למנשה שהוא אמצעי לדגל, (ובמקו"א דברנו באריכות דזהו שאמר יוסף בלידת מנשה כי נשני ואת אפרים בימינו, למה הוצרך לשכל את ידיו, אבל הוא באמת כי מנשה הבכור, והבנין העתיד החשוב מן כולם יהיה החינוך בחדש המיוחס לו חדש האמצעי, והוא יהיה בדגל האמצעי, לזה אמר הכתוב שכל את ידיו (ולא החליף את מנשה לשמאלו) כי (באמת) מנשה הבכור והוא בחשיבות, אבל שם את אפרים לפני מנשה לענין הקדימה כנ"ל וברכו בימינו מטעם הנ"ל הבן ותתן מעדנים לנפשך. והא דכתיב וישם את אפרים לפני מנשה, היינו לענין הקדימה בזמן כי חינוך בית ראשון אשר היה בחדש המיוחס לאפרים הוא היה מוקדם בזמן, מה שאין כן החינוך של עתיד בחדש המיוחס למנשה הוא עתיד להיות אבל יתעלה במעלה יותר מכל הבתים, וזהו שתמצא שגם הבית ראשון נשלם במרחשון ולא חנכוהו עד תשרי, ברוך המגיד מראשית אחרית, להיות האמת הוא דעיקר חשיבות הבית אשר יקוים לעד הוא הבית אשר יהיה חינוכו במרחשון, אבל יעקב אבינו שם את אפרים לפני מנשה, על כן המתינו בחינוכו עד חדש תשרי המתייחס לאפרים, הבן.

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי שבת קודש [ח"א]

- א. רבינו האור מלא היה נוהג הכל ליל ששי ללמוד חומש עם פירוש רש"י, היכל הברכה, ואוצר החיים, מהרה"ק מקאמארנא זיע"א.
- ב. רבינו נהג למלוך בעצמו את הדגים קודם שבשלו אותם.
- ג. הרבה פעמים בערב שבת קודש היה שולח את הסכין שחתך בה את החלה על מנת להשחיוז.
- ד. היה מעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת קודש אחר תפילת שחרית, מוכתר עם התפילין דראב"ד, כל פסוק בפני עצמו שני פעמים מקרא ופעם אחד תרגום ואחר כך אמר ההפטר של אותו פרשה אף אם בשבת אמרו הפטרה אחרת כגון שבת ראש חודש וכיו"ב.
- ה. כשחל יום טוב ביום ששי ולא היה פנאי לעבור הסדרה בערב שבת העביר הסדרה בליל שבת קודש קודם עריכת השולחן.
- ו. כשחזר לחדרו אחר העברת הסדרה קצץ מיד צפרניו, ואחר שקצץ צפרניו חתך כמה חתיכות קטנות של עץ ושרפן יחד עם הציפרנים.
- ז. נטל צפרניו כרגיל אף כשחל ראש חודש בערב שבת קודש, וכן בחול המועד ובערב שבת ת"ב.
- ח. היה רגיל להסתפר אחת לשלשים יום בערב שבת קודש בבוקר קודם התפילה, כדי שיוכל להניח התפילין על ראש חלק ונקי משערות.
- ט. כשחל ראש חודש בערב שבת הסתפר ביום חמישי שלפניו. וכן היה רגיל להסתפר בערב שבת קודש הסמוך לימים אלו: ראש חודש חשון, חנוכה, ראש חודש שבט, פורים, קודם ימי בין המצרים, אחר תשעה באב סמוך לחמשה עשר באב, אבל בערב ראש השנה, ערב פסח וערב שבועות, הסתפר בערב יום טוב דוקא.
- י. סעודת הצהרים אכל קודם חצות היום ואז אכל חלה שנאפתה לכבוד שבת קודש וחכתה בידיים ולא בסכין.
- יא. הקפיד לנוח מעט על מיטתו בערב שבת לכבוד שבת קודש.

פעם אחת בא לפני רבינו הבני שלשים איש א' ממורמר וסיפר לרבינו כי בנו יצא לתרבות רעה וכעת חשקה נפשו בנכרית א' ורוצה להנשא לה והוא אינו יודע את נפשו מרוב צער. לקח רבינו בידו ציגאר (סיגר) הדליקו והתחיל להעלות עשן וסיגר שני נתן לאיש וציוה עליו לעשן גם הוא, כך עישנו שניהם בשתיקה זמן ממושך עד כלות הסיגר, אח"כ פטרו רבינו ואמר לו שילך לביתו לשלום, בבואו העירה נודע לו כי בביתה של אותה נכרית פרצה דליקה גדולה וכל המאמצים לחלצה עלו בתוהו כי עלתה באש ונשרפה, הדבר אירע באותה שעה שהאיש היה בחדר רבינו ובמעמד עישון הסיגרים.

○○○○

העיריות והכפרים באיזור העיר קוסון היו מוקפים יערות ופרדסים, ועצי היער שמשו מקור הכנסה להוצאות הישוב, פועלים מטעם העיריה היו ממונים לחטוב את העצים, ושומר הוצב בפאתי היער מפני הגנבים, ובבוא העת הובילו את העצים אל השוק למכירה. באם נתפס מישוה גונב מן העצים הללו היה צפוי לעונש חמור כדין הגונב רכוש העיריה. פעם אחת בא יהודי א' לפני רבינו הבני שלשים וסיפר כי בעירו נגנבו עצים, ושומר היער העליל עליו במשטרה כי הוא גנבם ובקרוב יעמדו למשפט ומי יודע מה צפוי לו באשר השומר בעצמו יבוא להעיד כי תפסו בשעת גניבה. רבינו אמר לו צא והבא לי מטאטא, אח"כ ציוה עליו לאחוז במטאטא כדרך חייל המחזיק ברובה ומתכוון לירות וכך עשה. אז אמר לו רבינו שאל ידאג ופטרו לביתו בשלום, בשבוב לביתו נודע לו כי דעתו של השומר נטרפה עליו ולפתע תפס את רובהו והרג את עצמו בידיה. הדבר קרה בדיוק באותה שעה שהאיש ניצב אצל רבינו וכביכול יורה עם המטאטא, וכמובן שבהעדר העד בוטל המשפט ונשתכח כל הענין.

○○○○

פעם אחת נסע רבינו הבני שלשים לבקר בהיכלו של הגאון בעל שבת סופר מפרעשבורג, השבט סופר קיבל את רבינו בכבוד גדול ובחביבות והתחילו לשוח בדברי תורה, במהלך השיחה שלח השבט סופר לקרוא מן הישיבה בחור א' וציוה עליו לחזור בפני האורח האדמו"ר מקאסאן את החידושים שהשמיע הגאון בשיעורו באותו יום בביהמ"ד, הבחור עשה כמצווה וחזר על השיעור מהחל עד כלה. אח"כ שאלו רבינו מה שמך ומאין אתה, הלה שלא ידע את רבינו השיב, אף כי אומר לכבודו את שמי לא יכירני כי זר אנכי לו ומעולם לא ראה את פני. אמר רבינו, אעפ"כ מי אתה, השיב הבחור שמי יצחק ווייס ממחוז אונגוואר. שאל רבינו, האם אין שם אביך פלוני ושם אמן פלונית וכך וכך אחים ואחיות יש לך ושם פלוני ופלונית וכך, וכך הלך ומנה שמות כל בני המשפחה אחד לאחד, הבחור עמד נדהם ונרעש מנין יודע הרבי כל זאת, השיבו רבינו, לפני שנים רבות הייתי שובת באונגוואר ואחרי ש"ק באו אלי אנשים רבים מאונגוואר והסביבה, ובתוכם היה א' שבפתקא שלו בין שמות בניו היה כתוב יצחק ווייס וע"כ הנני זוכר את שמותם...

○○○○

סיפר הרה"ח המפו' מוה"ר משה ווייס ע"ה מבאטארטש כי לזקנו היתה ילדה קטנה בריאה ושלמה אבל עד גיל שלש לא יכלה להוציא הגה מפיה כאילמת, יעצה לו אשתו ליסוע לקאסאן אל רבינו בעל הבני שלשים אולי יוכל להושע אותה, הוא נסע ביום ג' בשבוע ובדעתו היה להשאר על ש"ק בקאסאן, ביום ועש"ק לפתע ראתה כי שב לביתו ושאלה אותו לפשר הדבר אך לא השיב לה אלא נכנס מיד אל המטבח והילדה בזרועותיו נגש לקדירת המרק והבשר המתבשלת על הכריים לש"ק נטל כף מרק רותח מן הסיר והלעיט אותה בכח אל תוך פיה של הילדה, אשתו נחרדה וזעקה להניאו מכך אך הוא לא שעה אליה, בליל ש"ק אחר הקידוש כשבצע על החלה ושמע לפתע קולה של הילדה מבקשת פרוסת המוציא ומני אז החלה לדבר כאחד האדם, רק אז סיפר לזוגתו כי כן היה מצווה ועומד מפי רבינו לעשות כן ולא רצה שתמנע ממנו לכן לא השיב לה דבר.